

Intermodální kódování a serialita

Intermodalita → schopnost a dovednost spojování a kombinování informací z jednotlivých smyslů (využívání analogií)

Deficit v této funkci způsobuje:

- Narušení vývoj intelektu dítěte
- Narušení vývoje myšlení a paměti
- Dítě může působit hypoaktivně – jeho myšlení může působit zpomaleně, těžkopádně, a nepružně. Z toho vyplývá také pomalé pracovní tempo
- Snížení porozumění významu slov
- Snížení schopnosti pohoťově se vyjádřit (ústně i písemně)
- Špatné pochopení souvislostí, neporozumění zadání

Deficit se v předškolním věku projevuje formou:

- Horších vyjadřovacích schopností
- Omezenou slovní zásobou
- Využíváním agramatismů (špatných tvarů slov)
- Nepochopení slovních pokynů

Ve školním věku pak můžeme sledovat:

- Obtížné přiřazování písmen malých k velkým, tiskacích k psacím
- Čtení bez porozumění a intonace
- V diktátech nerespektování hranice slov
- Záměny ve znělých a neznělých souhláskách
- Problém s pravopisem vyjmenovaných slov, určování slovních druhů, pádů, apod.
- Obtíže v řešení slovních úloh, přiřazení prvků k číslu, v převodech jednotek apod.
- Výrazný vliv na pocit zabydlenosti dítěte ve svém okolí a jeho úspěšnost ve škole. Když nerozumí obsahu většiny sdělení, jak slovních, tak jiného druhu, nemůže se v našem světě orientovat a cítit se zde bezpečně

Rozvoj intermodálního kódování

- Je vždy propojen s rozvojem obou percepce
- Je rovněž propojen s rozvojem paměti, pozornosti, slovní zásoby, představivosti, vyšších kognitivních operací (asociace, logické uvažování, apod)

Stimulace intermodálního kódování → SLUCH – ZRAK

- **Slyšený zvuk – Výběr obrázku reprezentujícího zvuk**
 - Jaké zvíře/dopravní prostředek takhle zní ?
 - Dítě ukáže na obrázek zvířete/ dopravního prostředku/ hudebního nástroje, apod.
 - Dítě se učí asociovat zvuk s příslušným objektem (zvířetem, dopr. prostředkem, apod.)
- **Slyšené písmeno – Výběr písmene reprezentujícího zvuk**
 - Pracujeme nejprve se samohláskami

- Poté s písmeny obsaženými ve jménu dítěte (jménech jeho kamarádů ve třídě)
- Práce se souhláskami – zejména zvukově podobnými
- **Slyšené slovo – Výběr obrázku, ne němž je objekt vyobrazen**
 - Dítě ukáže na obrázek (popř. skutečný objekt) zvířete/ dopravního prostředku/ hudebního nástroje, apod.
 - Dítě se učí propojit zvuk slova – jeho význam – s jeho faktickou podobou na obrázku (analogie)
- **Slyšená instrukce – převod do činnosti**
 - Propojení percepčních dovedností s motorickou reakcí
 - Nezbytné pro školní práci
 - Začínáme jednoduššími pokyny – optimálně spojenými s každodenní rutinou (sebeobsluha, stravování, organizace školního dne)
 - Př. Umístění bot do příslušné přihrádky, pověšení bundy na příslušný věšák, pokyny při stravování, pokyny při hygieně
 - Tyto činnosti se brzy stanou pro dítě rituálem, nebude pokyn výhledově potřebovat, činnost se zautomatizuje
 - **Pokyny při řízení činnosti**
 - Pokyny při plnění úkolu na ploše – představuje přípravu na práci ve třídě ZŠ
 - Sdělení musí být jednoduché a zprvu podloženo názornou ukázkou (pokud si dítě neví rady a nemůže vycházet ze soc. nápodoby ostatních)
 - Dle rychlosti automatizace můžeme stěžovat zadáváním postupných pokynů – tedy od jednoho, kde dvěma, třem po sobě jdoucím
 - **Pokyny při realizaci hry**
 - Pokyny pro hru jednotlivce – ve dvojicích – skupinách
 - Pomáháme dítěti pochopit „jak“
 - **Pokyny ke korekci chování**
 - Speciální typ pokynů – vždy musí směřovat k posilování žádaných návyků
 - Posilujeme pochvalou u žádaných činností, zákazy a autoritativní vyjádření využíváme jen v „krizových“ situacích

Stimulace intermodálního kódování → ZRAK – SLUCH

- **Viděný obrázek – provedení příslušného zvuku**
 - Jak dělá kráva? Kráva dělá Búúúúúúúú (s delší zvukovou odezvou)
- **Viděný obrázek písmene – vyslovení jeho zvuku**
 - Nutná vizuální opora pro správnou fixaci.
 - Právě zde je nutné systematicky podporovat správnou diferenciaci zvukově – tvarově podobných písmen
- **Pojmenování obrázků**
 - Dítě pojmenuje fyzické objekty ve třídě
 - Dítě pojmenuje objekty na obrázcích
 - Dokreslování a pojmenovávání obrázků
- **Procesuální schémata k výkonu činností**
 - Značná pomoc pro orientaci v každodenních aktivitách
 - Schémata pro hygienu, stravování, běžné každodenní návyky

Emmerlingová (dle Sindelarové) – Hry na podporu intermodality

- **Pohybová hra na význam slov**
 - Říkáme slova (3,4,5), dítě je předvádí pantomimou/ Předvádíme slova pantomimou a dítě hádá
 - Hádané slovo dítě může ukazovat na obrázku/ v okolí apod.
- **Hra na významy slov s geometrickými tvary**
 - Práce se slovy připomínajícími geometrické tvary (kruh: koláč, obruč/ obdélník: sešit, polštář apod.)
 - Říkáme slova, děti zvedají daný odpovídající tvar/ Ukazujeme tvary, děti říkají
- **Hra Nahoře – Dole**
 - Říkáme dvojice slov – dítě opakuje a ukazuje co bývá nahoře (ruce nad hlavu) nebo dole (plácne na stůl, stehna)
 - Rozhodujeme dle významu slov co bývá nahoře – dole, větší – menší, co je více - méně
- **Různé hry zaměřené na význam slov**
 - Na řemesla, na zvířátka, Všechno lítá co má peří, Hádání slov (obecně hádanky),
 - Hra Dělaš to venku, doma, apod.
 - Křížovky pro děti, luštění, hádání

Serialita

Serialita → schopnost a dovednost řadit úkony v adekvátním pořadí za sebou

- Deficit v serialitě se VŽDY vyskytuje u dětí s odchylkami v pohybovém vývoji v 1. roce života
- Seriální deficit se podílí na většině specifických poruch učení, velkou mírou také na ADHD. Je příčinou oslabeného pohybového nadání a dyspraxie.

V předškolním věku se projevuje:

- V omezené schopnosti sebeobsluhy (oblékání, zavazování tkaniček)
- Problémy s přizpůsobením se jakémukoliv režimu
- Nekoordinovanost pohybů při cvičení, chůzi, běhu a díky této nemotornosti časté pády a úrazy

Ve školním věku lze pozorovat:

- Narušení plynulosti očních pohybů při čtení (ztrácení se v textu)
- Obtíže ve spojování písmen ve slabiky/slova, domýšlení koncovek
- Obtíže s dodržením hranice slov v písmu
- Zaměňování pořadí písmen ve slovech
- Značné oslabení v matematických postupech (posloupnosti kroků)

Hry na podporu rozvoje seriality v předškolním věku (Emmerlingová, 2020)

- Hry na procvičení paměti v posloupnosti a koordinaci pohybů
 - Hlava-ramena-kolena-palce
 - Rytmičká cvičení od 3 – 6 pohybů propojující hemisféry (nejdříve cvičíme jen ruce, pak přidáme podupnutí nohou, apod.)

- Rytmičká cvičení lze cvičit symetricky – tj. pravá ruka na pravém kolenu – levá ruka na levém kolenu
- Cvičení se zkříženými pohyby – pravá ruka na levém kolenu – levá ruka na levém kolenu
- Kombinace obou
- Motorické čtení – Cvičení na souhru čtení a psaní (úzce propojeno s intermodalitou)
 - Poloha ruky OIU/TV – Pěst, hrana dlaně, dlaň na šířku/ Pěst, 2 prsty
 - Zprvu dítě cvičí vedoucí rukou, poté oběma rukama stejný znak. Ve třetím kroku slova připomínající obrazem tvar příslušného písmene (I – tyč, rohlík/ O – koláč, míč/ U – mísa, údolí, apod.
 - Ve druhé fázi dítě cvičí oběma rukama, přičemž ruka vedoucí je o 1 znak napřed

Rytmizace k procvičení intermodality a seriality

- Slyšená rytmičká – její převedení do teček – čárek (zprostředkovaných na papíru) (S – Z)
- Viděná rytmičká (tečky, čárky) – její převedení do slyšené podoby (Z – S)
- Zpracovat každou říkanku a písničku pohybem (vyjádřit pohybem nejdříve 3 slova z písničky, pak 4, pak 5)
- Příklady:
 - Rytmičká cvičení s hudbou
 - Rytmičká cvičení se zpěvem
 - Rytmičká cvičení s hudbou a zpěvem
 - Rytmičká cvičení s pohybem do hudby
 - Rytmičká cvičení s pohybem do hudby a zpěvem

Další příklady aktivit na podporu intermodálního kódování směr sluch – zrak/ zrak – sluch

- Křížovky s obrázky
- Hádanky (psané – kraslené)
- Tvorba slov z obrázků
- Dramatizace pohádky – její přeřikávání – vymyšlení alternativních závěrů
- Hádání písničky dle hudby
- Hádání písničky dle kousku slov
- Doplnění říkanky

Odkaz na web Stanislavy Emmerlingové:

[Úvod \(emmerlingova.cz\)](http://emmerlingova.cz)

